

Nr 586

Av herr **Ohlin m. fl.**, *angående stödet åt ungdomsorganisationernas ungdomsfostrande arbete.*

(Lika lydande med motion nr 483 i Första kammaren)

Inriktningen och utformningen av det statliga stödet till frivilligt och ideellt ungdomsarbete kommer som bekant att närmare undersökas av förra året tillkallade sakkunniga. Med tanke på de bristande resurser, som stora delar av ungdomsvården f. n. lider av och inför de utbredda ungdomsproblem, som vi möter i dagens samhälle, ter sig ett ökat statligt stöd och intresse för det frivilliga ungdomsarbetet särskilt påkallat.

Inför det nu påbörjade utredningsarbetet vill vi för vår del dock framhålla, att någon begränsning av insatserna till huvudsakligen åldersgrupperna ovanför skolåldern, som direktiven tycks antyda, inte är tillrådlig. Tvärtom måste det givetvis vara en fördel, om de frivilliga ungdomsorganisationernas arbete får komplettera skolans fostrande insatser och bidra till att fritidsverksamhet i sunda former organiseras redan på ett tidigt åldersstadium. Traditionellt verkar ju även t. ex. scoutrörelsen också inom de lägre åldersklasserna. Det förtjänar framhållas att också skolöverstyrelsen i sina petita angående bidrag till ungdomens fritidsverksamhet särskilt framhållit angelägenheten av att fritidsverksamheten organiseras för att nå ungdomar redan i förpuberteten. Statsbidragsverksamheten föreslås därför av skolöverstyrelsen utsträckt även till åldersgrupperna ned till 10 år från nuvarande 12.

Då de statliga relationerna till det frivilliga ungdomsarbetet ändå behandlas, hade det enligt vår uppfattning också funnits anledning att inom utredningen närmare behandla statens ungdomsråds ställning. Direktiven innehåller inga anvisningar härom. Statens ungdomsråds funktioner och uppgifter förefaller på många punkter oklara. Är det ett utredande organ av tillfälligt slag eller en permanent rådgivande eller kanske även för framtiden understödande organisation? Skall rådet i någon form aktivt medverka i det arbete som de fria och frivilliga ungdomsorganisationerna av hävd bedriver? Det förefaller ur flera synpunkter angeläget klargöra, om rådet fyller angelägna och bestående behov eller om det endast har tillfälliga utredande uppgifter. I alla händelser förefaller det tveksamt om organisationerna inom det frivilliga ungdomsarbetet f. n. kan sägas med nuvarande representationsprinciper ha tillfredsställande möjligheter att verka inom rådet.

Angelägna insatser till förmån för ungdomsarbetet får inte fördröjas i avvaktan på utredningens mera långsiktiga arbete. Läget för det frivilliga ungdomsarbetet och behovet av dess insatser är på många punkter så stort, att ökade insatser redan nu bör tillföras ungdomsorganisationerna.

I enlighet med detta allmänna synsätt har vi funnit anledning föreslå väsentliga förstärkningar av stödet till det fria och frivilliga ungdomsarbetet utöver departementschefens framställning till årets budget. De av oss påyrkade anslagshöjningarna specificeras enligt följande:

Bidrag till verksamhet vid hemgårdar

(statsverksprop. bil. 10 s. 88 punkt 54)

Det frivilliga arbetet vid hem- och ungdomsgårdarna fyller en värdefull uppgift särskilt för den ungdom, som vistas i tätorterna utan tillgång till egen bostad eller föräldrahem. För att underlätta riksförbundets verksamhet och säkerställa förutsättningarna för en ändamålsenlig central administration bör anslaget till Riksförbundet Sveriges ungdoms- och hemgårdar höjas med enligt skolöverstyrelsens förslag 75 000 kronor. Årskostnaderna för ungdomsgårdarnas verksamhet uppgår f. n. till ca 4 milj. kronor, varav statsbidraget även efter den här föreslagna uppräknningen endast skulle täcka mindre del eller 375 000 kronor.

Anslagshöjning under denna punkt Kr. 75 000

Utbildning av ungdomsledare

(statsverksprop. bil. 10 punkt 55)

Nyare forskning visar, som skolöverstyrelsen påpekar, att kamratgrupperna/gängen under senare år fått allt större inverkan på pubertetsungdomens handlande. De grupporienterade arbetsmetoderna måste därför tillmätas stor strategisk betydelse inom ungdomsarbetet. För ett framgångsrikt grupp- arbete spelar ledarfrågan en avgörande roll, och det är i dagens läge nödvändigt med särskild utbildning av ungdomsledare. Ungdomsorganisationerna är således i behov både av en kraftig ökning av antalet ledare och av intensifierad skolning av dessa.

Det är således en angelägen uppgift att nöjaktigt säkerställa en utvidgad och förbättrad fritids- och gruppverksamhet bland ungdom med en mera aktiv politik från samhäl-

lets sida. De här berörda behoven är väl vitsordade från ungdomsorganisationernas sida, och det betygas även från skolöverstyrelsen, att bidragsgivningen till ungdomsledarutbildningen mobiliserat betydande resurser och motprestationer från organisationernas sida, varvid instruktörsverksamhetens kvalitetsproblem kommit i förgrunden på ett ur samhällets synpunkt lyckligt sätt.

På sätt skolöverstyrelsen föreslagit bör även vissa författningsändringar ske för att möjliggöra en friare utformning av kursverksamheten enligt organisationernas eget bedömande.

Vi föreslår således, att stödet till ungdomsorganisationernas ledarutbildning uppräknas enligt följande:

a) Bidrag till på olika fritidssysselsättningar specialinriktad ledarutbildning	Kr. 400 000
b) Bidrag till anordnande av regionala och centrala kurser för ungdomsledare	Kr. 500 000
c) Bidrag till organisationernas interna kvalificerade ledarskolning	Kr. 100 000

Bidrag till ungdomsorganisationernas administrationskostnader

(Ny anslagspost)

Ungdomsorganisationernas möjligheter att göra en positiv insats hindras i mycket betydande utsträckning av finansiella svårigheter. Till skolöverstyrelsen har vederhäftiga redogörelser lämnats om dessa svårigheter och om de omfattande problem, som föreligger när det gäller att bemästra de växande behoven.

Genom skolöverstyrelsens försorg har underlag införskaffats för en detaljgranskning av de centrala arbetsuppgifternas kostnadsfördelning inom ett par organisationer, Unga örnar och Svenska missionsförbundets ungdom. På grundval härav har en bidragsmetod kunnat utarbetas, som förefaller realistisk och praktisk. I stort innebär denna, att ett administrationsbidrag om 10 000 kronor utgår till ett stort antal representativa organisationer, varefter bidragen i övrigt fördelas efter omfattningen av resp. organisations ungdomsverksamhet på grundval av antalet heltidsanställda instruktörer, antalet fritidsgrupper och lokalföreningar.

Som en särskild förtjänst i detta skolöverstyrelsens förslag vill vi räkna, att dessa fördelningsprinciper kan tillämpas utan att någon detaljgranskning av organisationernas kostnader eller interna verksamhet behöver ske från tillsynsmyndigheternas sida och att organisationernas frihet och obundna ställning således icke äventyras.

Vi föreslår således — i likhet med skolöverstyrelsen — ett nytt anslag till ungdomsorganisationernas administration och centralt ledda ungdomsverksamhet, att för budgetåret 1963/64 anvisas med Kr. 3 525 000

Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet
(statsverksprop. bil. 10 s. 90 punkt 56)

Som redan inledningsvis anförts är det synnerligen betydelsefullt, att fritidsverksamheten organiseras så, att kontakter och sunda fritidsmönster skapas redan för de yngre åldersgrupperna. Vi yrkar således en uppräknig av anslaget till ungdomens fritidsverksamhet med enligt skolöverstyrelsens förslag 325 000 kr., så att stödet till fritidsgruppsverksamheten även beräknas för deltagare i åldersgrupperna 10—12 år Kr. 325 000

Bidrag till instruktörsverksamhet inom
ungdomsorganisationer
(statsverksprop. bil. 10 s. 91 punkt 57)

För ungdomsarbetet och särskilt grupparbetet är — som redan påpekats — en god ledning det förnämligaste medlet till framgång. Den pedagogiska verksamheten inom ungdomsarbetet, som ombesörjes av inom organisationerna verksamma instruktörer, intar därför en nyckelroll. Inkomstutvecklingen på arbetsmarknaden har medfört att kostnaderna för denna gren av verksamheten ökat, så att en uppräknig av bidragen ter sig nödvändig om erforderliga kvalitetskrav skall kunna upprätthållas.

Starka sakliga skäl talar jämväl för en utbyggnad av instruktörsverksamheten. Det av organisationerna anmälda behovet anges till 115 befattningshavare. Noggranna detaljgranskningar av skolöverstyrelsen har visat att nuvarande kostnadsbidrag som svarar mot 47 instruktörer är helt otillräckligt. En uppbyggnad med ytterligare 30 tjänster under två budgetår utgör ett väl dokumenterat minimikrav.

Anslaget bör vidare uppräknas med särskilda bidrag till instruktörer vid bl.a. skolungdomens egna organisationer, för vilkas ekonomi belastningen med avlöningskostnader för anställd arbetskraft av förklarliga skäl erbjuder särskilda svårigheter. Anslaget bör här täcka hela årslönen. Vi föreslår därför att Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbund, Sveriges fältbiologiska ungdomsförening och Sveriges elevers centralorganisation erhåller vardera en tjänst. Dessutom bör Sveriges ungdomsorganisationers landsråd, som svarar för omfattande internationell kontaktverksamhet, erhålla fullt årskostnadsbidrag.

För förstärkning av utgående bidrag och fortsatt angelägen utbyggnad av instruktörsverksamheten föreslår vi därför en uppräkning av anslaget i enlighet med skolöverstyrelsens äskande för kommande budgetår med Kr. 489 000

Bidrag till driften av folkhögskolor

(Kurser för utbildning av instruktörer och ungdomsledare vid folkhögskolor. — Nytt anslag — jfr statsverksprop. bil. 10 s. 288—290, punkt 64)

För att sörja för rekrytering av ungdomsledare — och instruktörspersonal — vore det ur flera synpunkter angeläget att kunna tillvarata folkhögskolornas resurser. En utredning om möjligheterna härtill har företagits inom skolöverstyrelsen 1959 (Ungdomsledarutbildning, utredningar i skolfrågor II, kungl. skolöverstyrelsen 1959). Underlag finns sålunda tillgängligt för ett ställningstagande till frågan om ett aktivt engagemang inom folkhögskolorna för denna utbildningsverksamhet. Vi har redan i det föregående pekat på den omedelbara angelägenheten av att ledarfrågan ägnas ett särskilt intresse vid utformningen av samhällsstödet för fritidsverksamheten bland ungdom.

En lämplig åtgärd synes oss vara att utnyttja folkhögskolornas kursfria tider för utbildningsverksamhet som anordnas av statsbidragsberättigade ungdoms- och folkbildningsorganisationer. Anslag för detta ändamål bör anvisas enligt skolöverstyrelsens förslag med 84 000 kr., motsvarande 50 st. tvåveckorskurser för genomsnittligt 30 deltagare Kr. 84 000

Goda möjligheter erbjuder sig även att inom ramen för folkhögskolornas ordinarie verksamhet anordna på kvalifice-

rad ungdomsledarutbildning inriktade specialkurser samt att inrymma ungdomsledarverksamhet som ämne i skolans övriga undervisning. För att möjliggöra dylik verksamhet vid i första hand 10 folkhögskolor kommande budgetår erfordras ytterligare lärartjänster och driftbidrag m. m. Enligt skolöverstyrelsens närmare utredning föreslår vi således ett särskilt nytt anslag för dessa ändamål med Kr. 318 000
Summa kronor 5 816 000

Under hänvisning till vad som ovan anförts får vi således föreslå, att riksdagen — utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit — måtte under ecklesiastikdepartementets huvudtitel anvisa ytterligare 5 816 000 kronor till främjande av de fria och frivilliga ungdomsorganisationernas ungdomsfostrande arbete och fritidsverksamhet bland ungdom, allt enligt i denna motion närmare redovisad specificering.

Stockholm den 25 januari 1963

Bertil Ohlin

Gustaf Kollberg

Gunnar Helén

Henning Gustafsson
i Skellefteå

Wald. Svensson

Sven Gustafson
i Göteborg

Bertil von Friesen

O. Malmberg

Brita Elmén